اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی
معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی



نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی)- هفته اول آبان ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۵۳۶۳

تاریخ انتشار: آبان ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه ۱
۱. نفتا ۲
۲. MTBE ۲
۳. آیزوفید ۲
۴. آیزوریسایکل ۳
۵. حلال‌ها ۴
۵-۱. حلال ۴۰۲ ..... ۵
۵-۲. حلال ۴۰۴ ..... ۶
۵-۳. حلال ۵۰۲ ..... ۶
۵-۴. حلال ۵۰۳ ..... ۷
۶. رافینیت ۸
جمع‌بندی ۱۰

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرد. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند. پس از پایان مهلت سه‌ماهه اولیه، کد عمومی مذکور مجدداً توسط سازمان ملی استاندارد ایران به مدت شش ماه تمدید شد و اعتبار آن تا تاریخ ۱۴۰۵/۱۲/۲۵ ادامه یافت. از این رو، الزامات و فهرست مواد اولیه تعیین‌شده در این کد، در دوره مورد بررسی گزارش نیز همچنان مبنای قابل استناد برای واحدهای تولیدی مشمول بوده است.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراک‌هایی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک‌ها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای

غالب بازار از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

۱. نفتا

نفتا طی هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

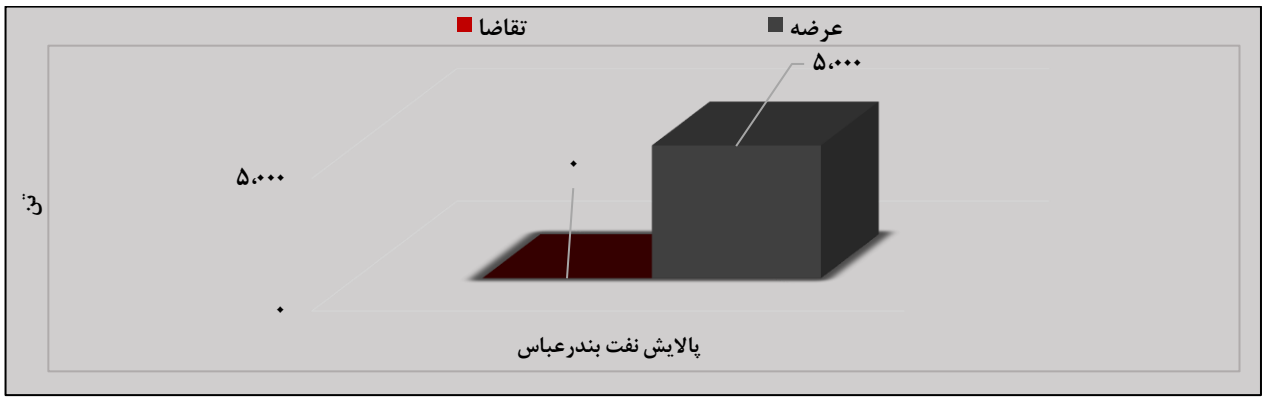
۲. MTBE

MTBE طی هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۳. آیزوفید

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، آیزوفید در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت بندرعباس عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرد، اما در مقابل، هیچ‌گونه تقاضایی برای آن به ثبت نرسید. بر این اساس، کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند و بازار آیزوفید در هفته مورد بررسی با مازاد عرضه ۵ هزار تنی و عدم جذب عرضه از سوی خریداران مواجه شد.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوفید شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت پایه آیزوفید در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به دلیل نبود تقاضا برای عرضه پالایش نفت بندرعباس، هیچ‌گونه معامله‌ای برای این محصول انجام نشد. در نتیجه، با توجه به عدم شکل‌گیری معامله، رقابت قیمتی نیز موضوعیت نداشت و تنها قیمت پایه عرضه این محصول، معادل ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، در بورس انرژی ایران اعلام شد.

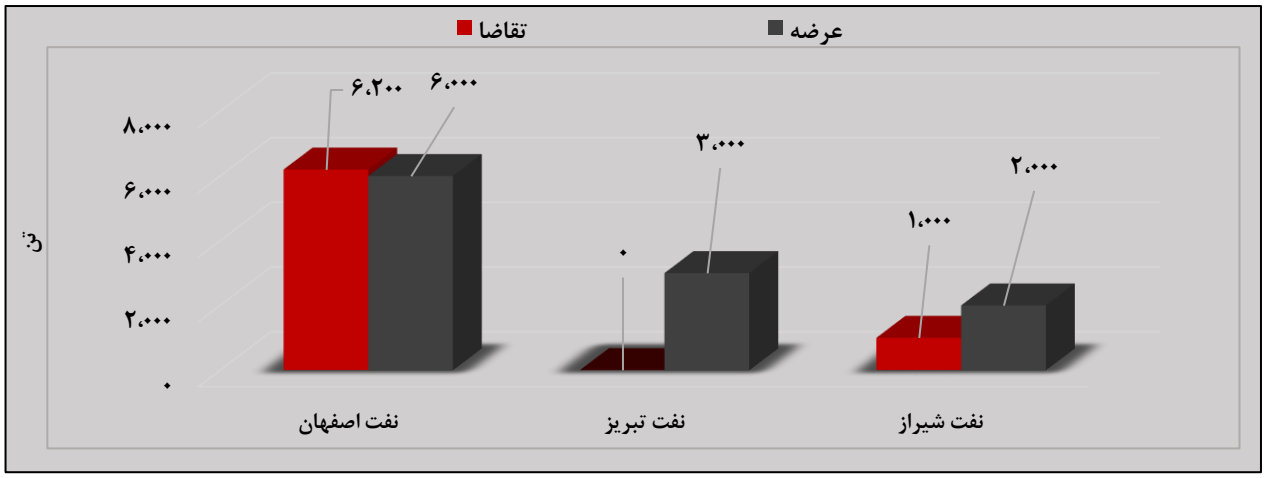
در مجموع، معاملات آیزوفید در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده نبود تقاضای مؤثر و عدم جذب عرضه در بازار این محصول بود. به‌طوری‌که کل ۵ هزار تن آیزوفید عرضه‌شده توسط پالایش نفت بندرعباس بدون ثبت حتی یک تن تقاضا باقی ماند و هیچ معامله‌ای شکل نگرفت. در نتیجه، امکان ارزیابی رقابت قیمتی و قیمت نهایی معاملات فراهم نشد و قیمت پایه ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، صرفاً به‌عنوان نرخ پیشنهادی عرضه‌کننده اعلام شد. این وضعیت بیانگر ضعف کامل سمت تقاضا و عدم کشش بازار برای جذب عرضه آیزوفید در هفته مورد بررسی است.

۴. آیزوریسایکل

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۶ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت شیراز به‌ترتیب ۳ هزار تن و ۲ هزار تن آیزوریسایکل عرضه کردند.

در سمت تقاضا، بررسی معاملات نشان می‌دهد تنها عرضه پالایش نفت اصفهان با تقاضایی اندکی بیشتر از حجم عرضه مواجه شد؛ به‌طوری‌که کسری عرضه ۲۰۰ تنی برای این محصول به ثبت رسید. در مقابل، عرضه‌های پالایش نفت تبریز و شیراز با مازاد عرضه همراه بودند. در عرضه پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه ۳ هزار تن آیزوریسایکل، هیچ‌گونه تقاضایی به ثبت نرسید و کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. همچنین، برای عرضه پالایش نفت شیراز تنها یک‌هزار تن تقاضا ثبت شد که معادل نیمی از حجم عرضه این پالایشگاه بود. بر این اساس، بازار آیزوریسایکل در هفته اول آبان‌ماه با غلبه مازاد عرضه در دو مورد از سه عرضه انجام‌شده همراه بود و تقاضای ثبت‌شده عمدتاً بر عرضه پالایش نفت اصفهان متمرکز شد.

شکل ۲. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



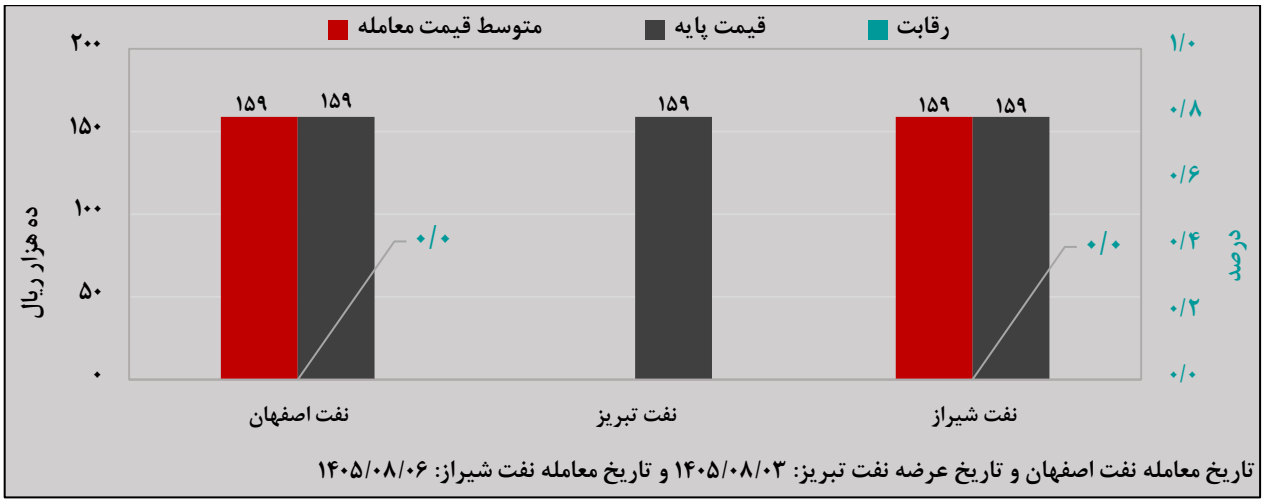
مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به وضعیت عرضه و تقاضا، هیچ‌یک از عرضه‌های معامله‌شده با فشار تقاضای مؤثر و رقابت قیمتی همراه نبوده‌اند. در این میان،

آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان، با وجود ثبت کسری عرضه محدود ۲۰۰ تنی، به دلیل نبود فشار تقاضای قابل‌توجه، بدون رقابت و در سطح قیمت پایه ۱۵۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. همچنین، عرضه پالایش نفت شیراز با مازاد عرضه یک‌هزار تنی مواجه بود و محصول این شرکت نیز بدون رقابت و در همان سطح قیمت پایه به فروش رسید.

در مقابل، برای آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه ۳ هزار تن، هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و در نتیجه معامله‌ای انجام نشد؛ بنابراین، رقابت قیمتی نیز برای این عرضه شکل نگرفت. بر این اساس، معاملات آیزوریسایکل در هفته اول آبان‌ماه عمدتاً در شرایط فقدان فشار تقاضای مؤثر انجام شد و قیمت معاملات پالایشگاه‌های اصفهان و شیراز بدون فاصله از قیمت پایه باقی ماند.

شکل ۳. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، بررسی معاملات آیزوریسایکل در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده ضعف نسبی تقاضا و نبود فشار مؤثر بر قیمت معاملات بود. اگرچه عرضه پالایش نفت اصفهان با کسری محدود ۲۰۰ تنی مواجه شد، این میزان کسری به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشد و محصول این پالایشگاه نیز در سطح قیمت پایه معامله شد. در مقابل، عرضه‌های پالایش نفت تبریز و شیراز با مازاد عرضه همراه بودند؛ به‌گونه‌ای که کل عرضه تبریز بدون متقاضی باقی ماند و تنها نیمی از عرضه شیراز جذب شد. این شرایط در رفتار قیمتی معاملات نیز منعکس شد و هر دو عرضه معامله‌شده بدون رقابت و در نرخ پایه به فروش رسیدند. بر این اساس، بازار آیزوریسایکل در هفته مورد بررسی با محدودیت تقاضای مؤثر، عدم جذب کامل عرضه‌ها و تثبیت قیمت معاملات در سطوح پایه همراه بود.

۵. حلال‌ها

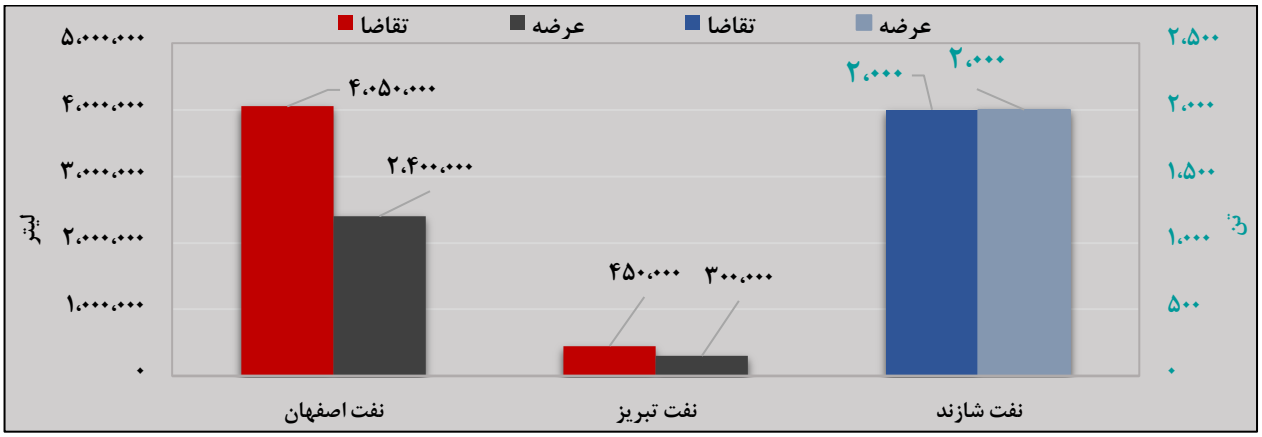
حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۵. حلال ۴۰۲

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل نفت اصفهان، نفت تبریز و پالایش نفت امام خمینی (شازند) عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت شازند با عرضه ۲ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت اصفهان با عرضه یک‌هزار و ۸۶۰ تن (معادل ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر) و پالایش نفت تبریز با عرضه ۲۳۳ تن (معادل ۳۰۰ هزار لیتر) قرار دارند.

در سمت تقاضا، بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تبریز با کسری عرضه مواجه بوده‌اند. در این میان، کسری عرضه پالایش نفت اصفهان به یک‌هزار و ۲۷۹ تن رسید؛ همچنین، در عرضه پالایش نفت تبریز نیز کسری ۱۱۶ تنی به ثبت رسید. در مقابل، پالایش نفت شازند با ثبت ۲ هزار تن تقاضا در برابر همین میزان عرضه، از تعادل کامل میان عرضه و تقاضا برخوردار بود. بر این اساس، بازار حلال ۴۰۲ در هفته اول آبان‌ماه با تداوم فشار تقاضا در عرضه‌های اصفهان و تبریز، در کنار تعادل عرضه و تقاضا در پالایش نفت شازند همراه بود.

شکل ۴. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵

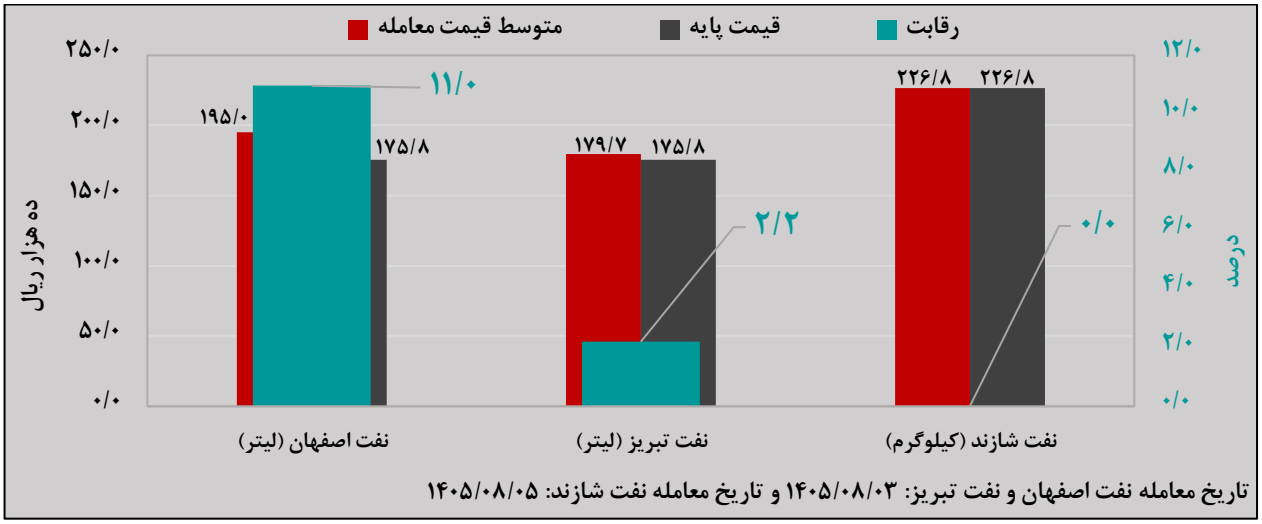


مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات حلال ۴۰۲ در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضا در عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تبریز به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ با این حال، شدت رقابت در این دو عرضه متفاوت بوده است. در این میان، حلال ۴۰۲ پالایش نفت اصفهان با رقابت قیمتی ۱۱ درصدی نسبت به قیمت پایه مواجه شد و در نهایت به قیمت ۱۹۵ هزار تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۵۱ هزار و ۶۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. همچنین، حلال ۴۰۲ پالایش نفت تبریز، با وجود کسری عرضه، به دلیل فشار تقاضای کمتر در مقایسه با عرضه اصفهان، رقابت قیمتی محدودتری به میزان ۲/۲ درصد را تجربه کرد و در نهایت با قیمت ۱۷۹ هزار و ۷۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۳۱ هزار و ۸۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) به فروش رسید.

در مقابل، عرضه حلال ۴۰۲ پالایش نفت شازند به دلیل تناسب حجم عرضه و تقاضا و نبود فشار تقاضای مازاد، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، رقابت قیمتی تنها در عرضه‌های اصفهان و تبریز شکل گرفت و شدت آن متناسب با میزان فشار تقاضا، در عرضه اصفهان بیشتر از تبریز بود.

شکل ۵. میزان رقابت قیمتی حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

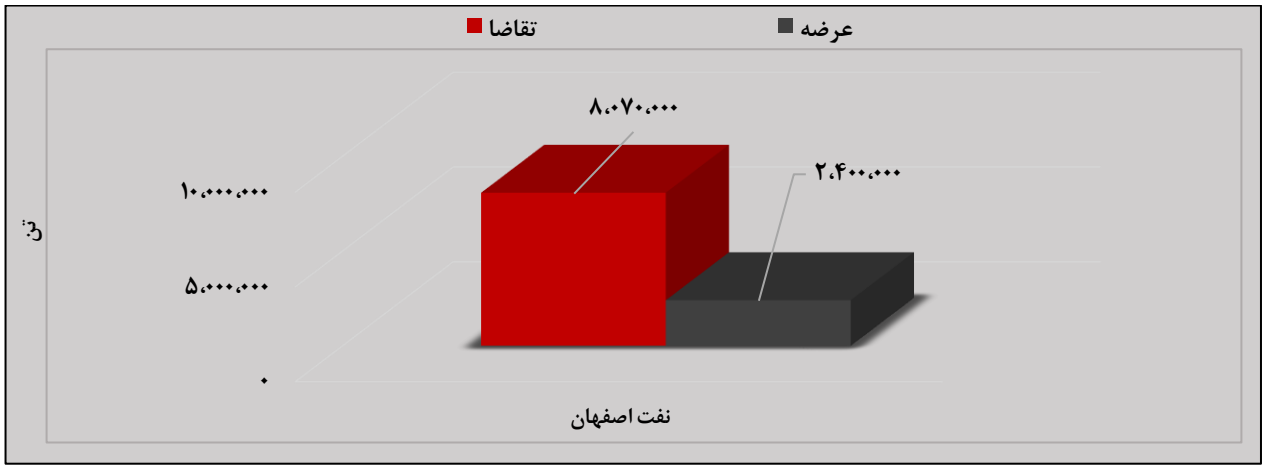
۲-۵. حلال ۴۰۴

حلال ۴۰۴ طی هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۳-۵. حلال ۵۰۲

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه یک‌هزار و ۸۶۰ تن از این محصول (معادل ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر) را عرضه کرد که در مقابل، با تقاضای قابل‌توجه ۶ هزار و ۲۵۴ تنی (معادل ۸ میلیون و ۷۰ هزار لیتر) مواجه شد. بر این اساس، عرضه حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان با کسری ۴ هزار و ۳۹۴ تنی همراه بود و بیش از ۷۰ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول بدون پوشش باقی ماند؛ موضوعی که بیانگر فشار قابل‌توجه تقاضا و محدودیت عرضه در بازار این محصول در هفته مورد بررسی است.

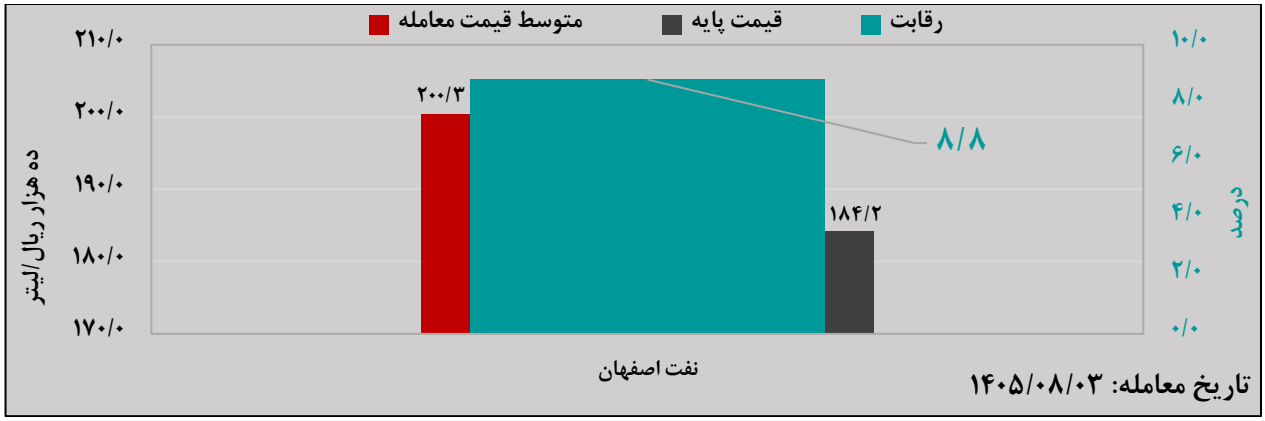
شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معامله حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که کسری قابل‌توجه عرضه و فشار بالای تقاضا برای این محصول، به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ به‌طوری‌که حلال ۵۰۲ این پالایشگاه با رقابت ۸/۸ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به نرخ ۲۰۰ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۵۸ هزار و ۵۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. بر این اساس، محدودیت عرضه در برابر تقاضای قابل‌توجه، ضمن باقی گذاشتن بخش عمده تقاضا بدون پوشش، موجب افزایش قیمت نهایی نسبت به نرخ پایه شد.

شکل ۷. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵

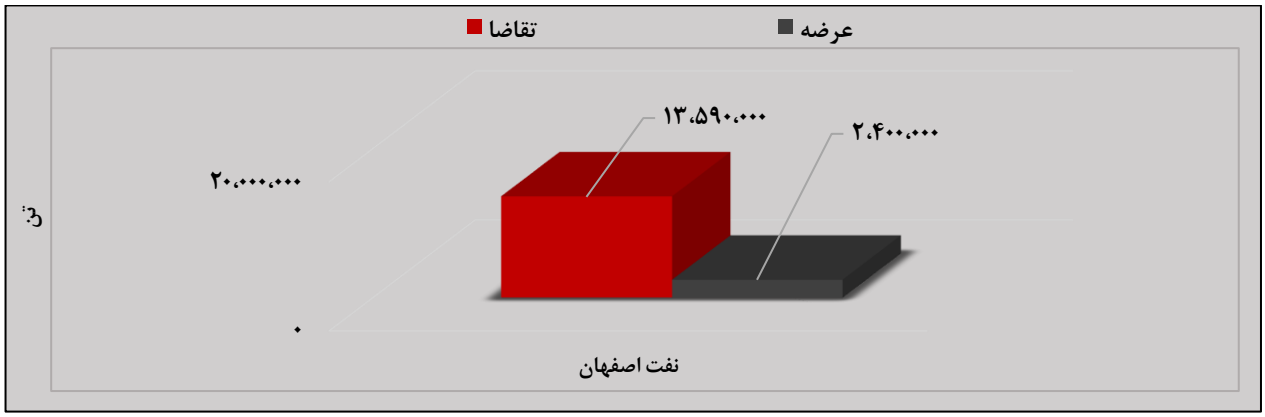


مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۴-۵. حلال ۵۰۳

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت یک‌هزار و ۸۶۰ تن از این محصول (معادل ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر) را عرضه کرد که در مقابل، با تقاضای بسیار بالاتری به میزان ۱۰ هزار و ۵۳۲ تن (معادل ۱۳ میلیون و ۵۹۰ هزار لیتر) مواجه شد. بر این اساس، عرضه حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با کسری قابل‌توجه ۸ هزار و ۶۷۲ تنی همراه بود؛ به‌طوری‌که بیش از ۸۲ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت بیانگر شکاف قابل‌توجه میان حجم عرضه و تقاضا و محدودیت عرضه در برابر نیاز بازار حلال ۵۰۳ در هفته مورد بررسی است.

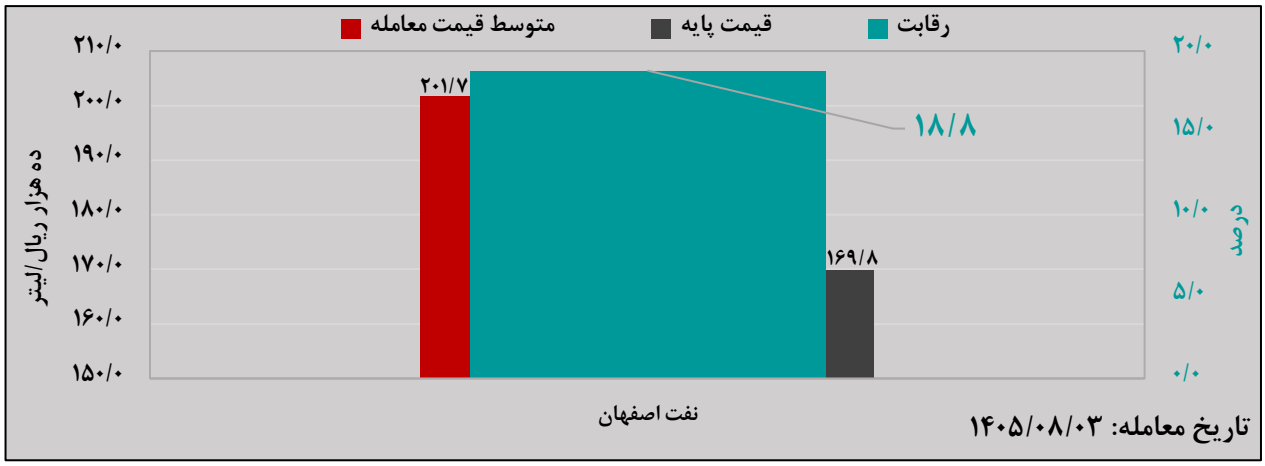
شکل ۸. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معامله حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار قابل‌توجه تقاضا در برابر محدودیت عرضه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ به‌طوری‌که این محصول با رقابت قیمتی ۱۸/۸ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۲۰۱ هزار و ۷۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۶۰ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. بر این اساس، کسری قابل‌توجه عرضه و پوشش نیافتن بیش از ۸۲ درصد تقاضای ثبت‌شده، علاوه بر تشدید رقابت قیمتی، به افزایش هزینه تأمین حلال ۵۰۳ برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی منجر شده است.

شکل ۹. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



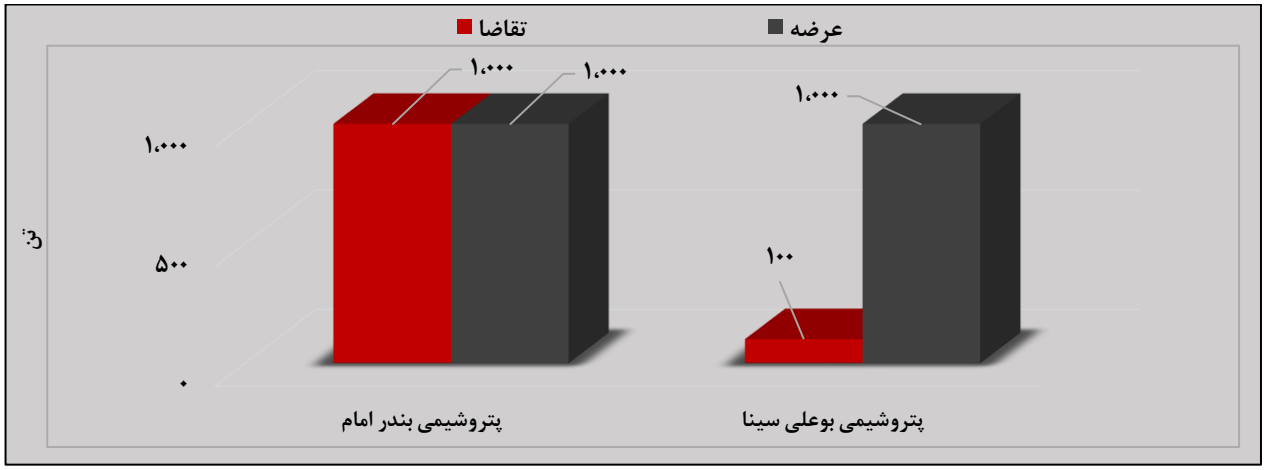
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تفاوت محسوس شرایط عرضه و تقاضا در میان محصولات مختلف بود. در این میان، حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با کسری قابل‌توجه عرضه و فشار بالای تقاضا مواجه شدند؛ به‌طوری‌که بخش عمده تقاضای ثبت‌شده برای این دو محصول بدون پوشش باقی ماند و رقابت قیمتی به‌ترتیب ۸/۸ و ۱۸/۸ درصدی را به دنبال داشت. در بازار حلال ۴۰۲ نیز عرضه‌های اصفهان و تبریز با کسری عرضه و رقابت قیمتی همراه بودند، هرچند شدت رقابت در عرضه اصفهان بیشتر بود؛ در مقابل، عرضه شازند در شرایط تعادل عرضه و تقاضا و بدون رقابت معامله شد. همچنین، حلال ۴۰۴ در این هفته عرضه‌ای نداشت. بر این اساس، فشار تقاضا و محدودیت عرضه، به‌ویژه در حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳، مهم‌ترین ویژگی بازار حلال‌های پالایشگاهی در هفته مورد بررسی بود؛ شرایطی که به افزایش هزینه تأمین این محصولات برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی منجر شد.

۶. رافینیت

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، رافینیت در بورس انرژی ایران توسط دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر یک از این شرکت‌ها هزار تن از این محصول را عرضه کرده‌اند؛ با این حال، وضعیت تقاضا در دو عرضه متفاوت بود. به‌طوری‌که عرضه پتروشیمی بندر امام با ثبت هزار تن تقاضا، در شرایط تعادل عرضه و تقاضا قرار گرفت و کسری یا مازاد عرضه‌ای برای آن شکل نگرفت. در مقابل، عرضه پتروشیمی بوعلی سینا با ثبت تنها ۱۰۰ تن تقاضا مواجه شد و در نتیجه، مازاد عرضه‌ای به میزان ۹۰۰ تن برای این شرکت به ثبت رسید.

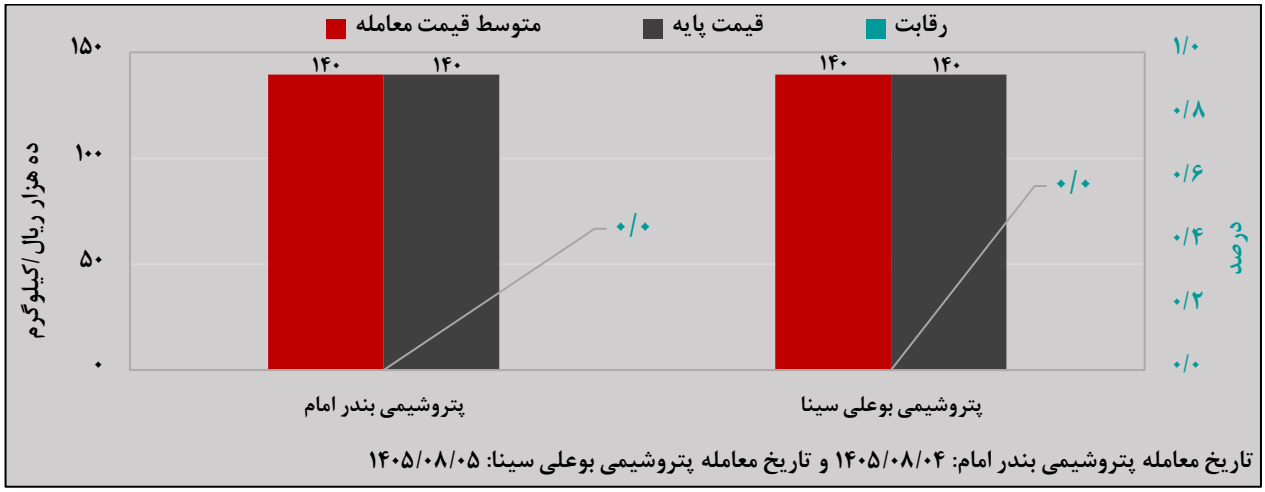
شکل ۱۰. وضعیت عرضه و تقاضای رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت متوسط معاملات رافینیت در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به نبود فشار تقاضا در عرضه‌های هر دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا، هیچ‌گونه رقابت قیمتی در معاملات این محصول شکل نگرفته است؛ به‌طوری‌که رافینیت عرضه‌شده توسط هر دو شرکت بدون رقابت و با نرخ پایه ۱۴۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، معاملات رافینیت در هفته مورد بررسی، در شرایط ضعف تقاضا و بدون افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه انجام شده است.

شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول آبان ۱۴۰۵



تاریخ معامله پتروشیمی بندر امام: ۱۴۰۵/۰۸/۰۴ و تاریخ معامله پتروشیمی بوعلی سینا: ۱۴۰۵/۰۸/۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات رافینیت در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تفاوت محسوس در میزان جذب عرضه دو تولیدکننده و نبود فشار مؤثر تقاضا در بازار این محصول بود. درحالی‌که عرضه پتروشیمی بندر امام به‌طور کامل جذب شد و در شرایط تعادل عرضه و تقاضا قرار گرفت، عرضه پتروشیمی بوعلی سینا با عدم استقبال متناسب خریداران مواجه شد و ۹۰۰ تن از محصول عرضه‌شده آن بدون متقاضی باقی ماند. با وجود این تفاوت، در هیچ‌یک از عرضه‌ها رقابت قیمتی شکل نگرفت و هر دو محصول در سطح قیمت پایه ۱۴۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شدند. بر این اساس، بازار رافینیت در هفته

مورد بررسی، علی‌رغم جذب کامل عرضه بندر امام، در مجموع با مازاد عرضه و ضعف تقاضا در عرضه بوعلی سینا همراه بود و این شرایط مانع از شکل‌گیری فشار افزایشی بر قیمت معاملات شد.

جمع‌بندی

بررسی معاملات خوراک‌ها و محصولات میانی مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی در بورس انرژی ایران طی هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، از تفاوت قابل‌توجه شرایط عرضه و تقاضا در میان محصولات مختلف حکایت دارد. در این هفته، بخشی از محصولات اساساً عرضه نشدند یا با نبود تقاضای مؤثر مواجه بودند؛ در مقابل، برخی برش‌های حلالی، به‌ویژه حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳، با شکاف قابل‌توجه میان حجم عرضه و تقاضا و رقابت قیمتی همراه شدند. همچنین، در محصولاتی مانند آیزوریسایکل و رافینیت، وضعیت معاملات در میان عرضه‌کنندگان یکسان نبود و تفاوت عملکرد عرضه‌کنندگان، تصویر ناهمگونی از شرایط تأمین این گروه از خوراک‌ها ارائه کرد. در ادامه، وضعیت هر یک از شش گروه محصول به تفکیک بررسی می‌شود.

۱. نفتا

نفتا در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه‌ای نداشت. ازاین‌رو، در بازه مورد بررسی امکان ارزیابی وضعیت عرضه و تقاضا، میزان دسترسی مصرف‌کنندگان به این محصول و رفتار قیمتی معاملات فراهم نشد. عدم عرضه نفتا در این هفته، استمرار دسترسی به این خوراک از مسیر بورس انرژی را با وقفه مواجه کرد؛ موضوعی که برای واحدهای مصرف‌کننده، ضرورت رصد برنامه عرضه پالایشگاه‌ها در هفته‌های آتی را برجسته می‌کند.

۲. MTBE

در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵، هیچ‌گونه عرضه‌ای از MTBE در بورس انرژی ایران انجام نشد. بنابراین، برخلاف هفته‌هایی که عرضه این محصول امکان بررسی میزان پوشش تقاضا و تغییرات قیمت را فراهم می‌کند، در دوره حاضر داده معاملاتی برای ارزیابی شرایط بازار در دسترس نبود. تداوم یا تکرار وقفه در عرضه این محصول می‌تواند ارزیابی وضعیت تأمین آن برای واحدهای مصرف‌کننده را با محدودیت مواجه کند.

۳. آیزوفید

معاملات آیزوفید در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ با نبود کامل تقاضا همراه بود. در این هفته، پالایش نفت بندرعباس ۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرد، اما هیچ تقاضایی برای آن به ثبت نرسید و کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. در نتیجه، معامله‌ای شکل نگرفت و قیمت پایه ۱۳۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم نیز صرفاً به‌عنوان نرخ پیشنهادی عرضه‌کننده اعلام شد. این وضعیت نشان‌دهنده ضعف کامل سمت تقاضا و عدم جذب عرضه آیزوفید در بازار بورس انرژی طی هفته مورد بررسی است.

۴. آیزوریسایکل

بازار آیزوریسایکل در هفته اول آبان‌ماه با غلبه مازاد عرضه و تمرکز نسبی تقاضا بر عرضه پالایش نفت اصفهان همراه بود. درحالی‌که عرضه اصفهان با کسری محدود ۲۰۰ تنی مواجه شد، عرضه‌های پالایش نفت تبریز و شیراز به‌ترتیب با مازاد

عرضه ۳ هزار تنی و یک‌هزار تنی روبه‌رو شدند؛ به‌گونه‌ای که کل عرضه تبریز بدون متقاضی باقی ماند و تنها نیمی از عرضه شیراز جذب شد. با وجود کسری محدود عرضه اصفهان، هیچ‌یک از معاملات انجام‌شده با رقابت قیمتی همراه نبود و محصولات اصفهان و شیراز در سطح قیمت پایه ۱۵۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شدند. بنابراین، شرایط بازار این محصول بیش از آنکه متأثر از محدودیت عمومی عرضه باشد، از توزیع نامتوازن تقاضا میان عرضه‌کنندگان و ضعف جذب بخشی از عرضه‌ها تأثیر پذیرفت.

۵. حلال‌ها

بازار حلال‌های پالایشگاهی در هفته اول آبان‌ماه، شرایط متفاوتی را در میان گریدهای عرضه‌شده تجربه کرد. در حلال ۴۰۲، عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تبریز با کسری عرضه و رقابت قیمتی به‌ترتیب ۱۱ و ۲/۲ درصدی همراه شدند؛ درحالی‌که عرضه پالایش نفت شازند در شرایط تعادل عرضه و تقاضا و بدون رقابت معامله شد. در حلال ۵۰۲، کسری عرضه ۴ هزار و ۳۹۴ تنی و پوشش نیافتن بیش از ۷۰ درصد تقاضا، به رقابت قیمتی ۸/۸ درصدی منجر شد. این وضعیت در حلال ۵۰۳ شدت بیشتری داشت؛ به‌طوری‌که کسری عرضه به ۸ هزار و ۶۷۲ تن رسید، بیش از ۸۲ درصد تقاضا بدون پوشش باقی ماند و رقابت قیمتی ۱۸/۸ درصدی ثبت شد. از سوی دیگر، حلال ۴۰۴ در این هفته عرضه‌ای نداشت. در مجموع، محدودیت عرضه و فشار تقاضا در حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳، مهم‌ترین منشأ افزایش قیمت و تشدید هزینه تأمین در گروه حلال‌ها بود؛ درحالی‌که حلال ۴۰۲ شرایط متعادل‌تری را در عرضه شازند تجربه کرد.

۶. رافینیت

معاملات رافینیت در هفته اول آبان‌ماه نشان‌دهنده تفاوت محسوس در میزان جذب عرضه دو تولیدکننده بود. عرضه پتروشیمی بندر امام به میزان هزار تن به‌طور کامل جذب شد و در شرایط تعادل عرضه و تقاضا قرار گرفت؛ اما از هزار تن رافینیت عرضه‌شده توسط پتروشیمی بوعلی سینا، تنها ۱۰۰ تن تقاضا ثبت شد و ۹۰۰ تن بدون متقاضی باقی ماند. با وجود این تفاوت، هیچ‌یک از عرضه‌ها با رقابت قیمتی همراه نشد و هر دو محصول با نرخ پایه ۱۴۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شدند. بر این اساس، بازار رافینیت با وجود جذب کامل عرضه بندر امام، در مجموع تحت تأثیر ضعف تقاضا برای محصول بوعلی سینا و عدم شکل‌گیری فشار افزایشی بر قیمت معاملات قرار داشت.

در مجموع، بررسی بازار شش گروه خوراک و محصول میانی مورد مطالعه در هفته اول آبان‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که شرایط تأمین این محصولات با ناهمگونی قابل‌توجهی همراه بوده است؛ به‌گونه‌ای که در یک سوی بازار، عدم عرضه نفتا، MTBE و حلال ۴۰۴ و نبود تقاضا برای آیزوفید، محدودیت‌هایی در ارزیابی و رصد وضعیت معاملاتی این محصولات ایجاد کرده و در سوی دیگر، در برخی محصولات عرضه‌شده، ضعف تقاضا و عدم جذب کامل عرضه‌ها مشهود بوده است. در مقابل، حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ با کسری قابل‌توجه عرضه و رقابت قیمتی بالا، بیشترین فشار هزینه‌ای را بر مصرف‌کنندگان پایین‌دستی تحمیل کردند. آیزوریسایکل و رافینیت نیز با وجود تفاوت در میزان جذب عرضه میان تولیدکنندگان، عمدتاً بدون رقابت قیمتی معامله شدند. بنابراین، مهم‌ترین ویژگی بازار در هفته مورد بررسی، فقدان یک الگوی یکپارچه در وضعیت تأمین خوراک‌ها و تمرکز فشار تقاضا و افزایش هزینه‌ها بر برخی محصولات مشخص، به‌ویژه حلال‌های ۵۰۲ و

۵۰۳، بود. این وضعیت ضرورت پایش مستمر برنامه عرضه تولیدکنندگان، تناسب حجم و ترکیب عرضه با نیاز واحدهای مصرف‌کننده و تغییرات رقابت قیمتی را با هدف ارزیابی پایداری تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی برجسته می‌کند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: http://www.opex.ir

Contact information: http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus